

HEZBOLLAH I JEGO ZAANGAŻOWANIE W SYRII

STRESZCZENIE

Niniejszy artykuł porusza kwestię trwającej od 2011 roku krwawej wojny w Syrii oraz jej znaczenia w światowej geopolitycznej układance. Szczególną uwagę autor skierował na kwestię zaangażowania się w ten konflikt paramilitarnej szyickiej libańskiej organizacji Hezbollah. Autor stara się określić przyczyny i konsekwencje zaangażowania „Partii Boga”, podejmuje również próbę uchwycenia szerszego geopolitycznego kontekstu oraz prezentuje kilka potencjalnych koncepcji rozwoju sytuacji w Syrii i jej wpływ na układ sił w regionie Bliskiego Wschodu. W związku z tym, że sytuacja w Syrii jest dobrze opisana w opracowaniach analitycznych i artykułach prasowych, nie została tu opisana historia walk w Syrii.

Wprowadzenie

Region Bliskiego Wschodu jest jednym z najbardziej niestabilnych obszarów świata, od setek lat jest miejscem krwawych konfliktów zarówno o charakterze wewnętrznym, jak i zewnętrznym. Położenie geograficzne oraz zasobność regionu w surowce energetyczne są jednymi z czynników determinujących jego pozycję geopolityczną i geostrategiczną. Ponadto, jest to miejsce funkcjonowania trzech największych religii monoteistycznych świata oraz kolebka wielu wspaniałych cywilizacji. Na tych terenach funkcjonuje również największa liczba organizacji uznawanych przez społeczeństwo międzynarodowe za terrorystyczne.

Bliski Wschód to region stanowiący wyzwanie dla polityków, strategów oraz organizacji międzynarodowych. Wciąż zmieniające się uwarunkowania powodują zmiany w całej bliskowschodniej polityce. Od 2010 roku przetoczyły się przez obszar Północnej Afryki i Bliskiego Wschodu (MENA) fale protestów, które stały się początkiem zmian zachodzących w regionie. Do Syrii protesty dotarły na początku 2011 roku, gdzie bardzo szybko przeistoczyły się w wojnę domową, w której stronami są siły reżimowe Baszara al-Asada¹

¹ Siły rządowe wspierane są m.in. przez: Rosję, Chiny, Iran, Liban – Hezbollah.

oraz opozycyjna Syryjska Koalicja Narodowa na rzecz Opozycji i Sił Rewolucyjnych².

Kolejnym czynnikiem, który determinuje sytuację polityczno-militarno-społeczno-gospodarczą w regionie Bliskiego Wschodu (w tym w Syrii), są relacje wewnątrzmułmańskie – konkretnie: między sunnitami, którzy posiadają liczebną przewagę, a szyitami, co w chwili obecnej można zaobserwować w Syrii. W wojnę syryjską zaangażowanych jest wiele różnych podmiotów, w tym organizacje sunnickie i szyickie (m.in. libański Hezbollah). Czynnikiem ten wzmacnia istniejące od wieków antagonizmy.

Niniejszy artykuł jest próbą określenia przyczyn oraz konsekwencji zaangażowania się w sprawę syryjską jednej z najpotężniejszych organizacji funkcjonujących w regionie, jaką jest libański szyicki Hezbollah, a także próbą określenia perspektyw rozwoju konfliktu w Syrii. Na całość pracy składają się rozważania poruszające następujące problemy: jakie jest znaczenie Syrii dla regionu oraz organizacji Hezbollah?; jakie są przyczyny i sposób zaangażowania organizacji Hezbollah w konflikt w Syrii?; jakie mogą być konsekwencje zaangażowania się organizacji Hezbollah w konflikt syryjski?; jakie mogą być perspektywy rozwoju wydarzeń w Syrii? Artykuł zawiera również krótką informację o organizacji.

Z uwagi na angażowanie się coraz większej liczby podmiotów w sprawę syryjską (państwa, organizacje), ważne staje się obserwowanie aktualnego stanu rzeczy oraz analizowanie i wyciąganie wniosków mogących pomóc w ustabilizowaniu tego ważnego geopolitycznie i geostrategicznie regionu, bogatego w złoża surowców energetycznych. Stabilizacja tego regionu ma ogromny wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa międzynarodowego, szczególnie w obszarze bezpieczeństwa energetycznego.

Hezbollah jeden z graczy uwikłany w sprawę syryjską

Szyicki libański Hezbollah jest jednym z podmiotów zaangażowanych w kwestię syryjską, który dzięki między innymi wsparciu regionalnych mocarstw jest organizacją posiadającą możliwość wywierania wpływu na sytuację bezpieczeństwa w regionie.

Hezbollah powstał w wyniku wewnętrznych procesów zachodzących w Libanie, jednym z głównych czynników była również izraelska inwazja na Liban w 1982 roku. *Hezbollah – dosłownie „Partia Boga” – jest libańską islamską organizacją, które nazwa pochodzi z jednego z ustępów zawartych w Koranie, „Partia Boga będzie zwycięzcą”. Ta*

² Opozycja wspierana jest m.in. przez: Arabię Saudyjską, Turcję, USA, Wielką Brytanię, Francję.

fraza widnieje na samej górze ich flagi podczas, gdy „Islamska Rewolucja w Libanie” znajduje się poniżej³. Hezbollah powstał w czasie kiedy społeczeństwo libańskie było mocno podzielone. W sytuację w Libanie zaangażowane szczególnie były dwa państwa Syria i Iran. Syria, chcąc osłabić wpływy Iranu i eksportu irańskiej rewolucji, wspierała konkurencyjną dla Hezbollahu partię Amal, z której to wywodziło się wielu członków Hezbollahu⁴. Hezbollah i Amal (obie szyickie organizacje) walczyły o wpływy w szyickiej części libańskiego społeczeństwa. *Etap kończący otwartą walkę pomiędzy Amalem i Hezbollahem zakończył się w listopadzie 1990 r., kiedy osiągnięto porozumienie kończące działania wojenne pomiędzy obiema stronami. Syryjska interwencja była kluczowym bodźcem doprowadzającym te dwie partie do przerwania działań militarnych. Syryjski nacisk doprowadził również do współpracy pomiędzy Hezbollahem i Amalem i uformowaniem politycznego sojuszu – który przetrwał do dzisiaj*⁵. Była to demonstracja siły Syrii w stosunku do Iranu pokazująca, że Liban jest nieodłączną częścią syryjskiej strefy wpływów. Amal został politycznym współpracownikiem dobrze zorganizowanej i lepiej uzbrojonej organizacji Hezbollah⁶.

Hezbollah powstawał przy ogromnym wsparciu Iranu i Pasdaranu – Irańskiego Islamskiego Korpusu Strażników Rewolucji (IRGC). IRGC to produkt rewolucji islamskiej w 1979 roku. Jednym z podmiotów wchodzących w skład korpusu są siły specjalne Al-Quds, które przy prowadzeniu operacji współpracują między innymi z Hezbollahem oraz innymi organizacjami szyickimi w regionie⁷.

Do Doliny Bekaa popłynęły środki finansowe, uzbrojenie oraz irańscy instruktorzy. Dlatego też Hezbollah ukonstytuował się na wzór swojego irańskiego założyciela. Jego struktura organizacyjna oraz flagi / loga są bardzo zbliżone do tych, którymi posługuje się IRGC (rys. 1). Uzbrojenie dostarczone było również przez Syrię, która jest swoistego rodzaju łącznikiem pomiędzy Iranem a Hezbollahem⁸.

³ J. Gleis, B. Berti, *Hezbollah and Hamas. A comparative study*, The John Hopkins University Press, Baltimore 2012, s. 1 (tł. własne).

⁴ M.in.: Hussain Mussawi, Hassan Nasrallah, Naim Qassem. Do Hezbollahu trafiaли również członkowie innych ugrupowań m.in. z Hizb al-Dawa: Subhi al-Tufayli, Sayid Abbas al-Mousawi, czy też z Harakat Fatah Imad Mugnyah – późniejszy szef skrzydła militarnego Hezbollahu, organizator wielu zamachów przeprowadzonych przez Hezbollah. Wszystkie wyżej wymienione osoby pełniły lub pełnią najważniejsze funkcje w organizacji.

⁵ J. Gleis, B. Berti, *Hezbollah and Hamas...*, dz. cyt., s. 14 (tł. własne).

⁶ Hezbollah przewodzi parlamentarnej opozycji 8 Marca.

⁷ Zob. A. H. Cordesman, *Iran's Revolutionary Guards, the Al Quds Force, and Other Intelligence and Paramilitary Forces*, CSIS 2007, s. 3.

⁸ Zob. M. Bar-Zohar, N. Mishal, *Mossad. Najważniejsze misje izraelskich tajnych służb*, Rebis, Poznań 2012, s. 298.

Rys. 1. Logo Hezbollahu (po lewej) i Korpusu Strażników Rewolucji

Źródło: <http://www.moqawama.org/>, <http://www.crwflags.com/fotw/flags/ir/%5Eirg.html> [dostęp: 12.06.2013].

Jednym z głównych celów utrzymywania Hezbollahu w Libanie przez Iran i Syrię, jest możliwość wywierania wpływu na sytuację w regionie oraz utrzymywania stanu pozornego wrzenia w Libanie, który to angażuje uwagę Izraela będącego wrogiem nr 1 dla świata muzułmańskiego.

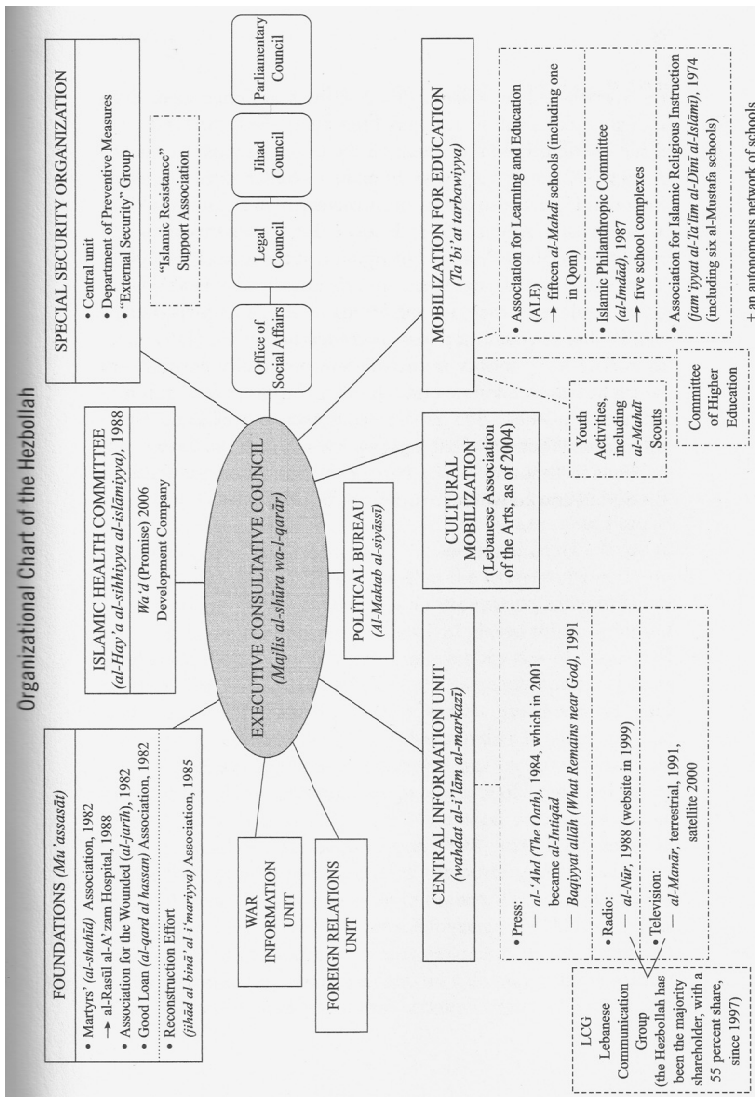
Hezbollah oficjalnie określił swoją tożsamość jako militarne skrzydło Brygad Islamskiego Oporu⁹ w styczniu 1985 r., kiedy w gazecie As-Safir opublikował „List otwarty: program Hezbollahu”¹⁰. Hezbollah dzięki przemyślanej strategii oraz pomocy irańsko-syryjskiej stał się uosobieniem walki z okupantem oraz jedynej organizacji niosącej pomoc biedniejszej szyickiej części społeczeństwa libańskiego.

Organizacja Partii Boga, dla której wzorem jest irański Pasdaran, składa się z wzajemnie się przenikających części tj.: politycznej, militarnej i szeroko rozumianej społecznej¹¹. Struktura Hezbollahu jest niezwykle złożona, przez wiele lat największe służby wywiadowcze świata nie były w stanie spenetrować tej organizacji. Jest ona fantastycznie zakonspirowana, niektórzy mogą mówić, iż jest ona paranoidalna. Nawet izraelski wywiad wojskowy twierdzi, iż Hezbollah [...] *to organizacja terrorystyczna, której nie można skompromitować przy użyciu techniki. Supertajne komórki i szyfrowe sposoby komunikowania się mogłyby wzbudzić zazdrość najbardziej wyrafinowanych służb wywiadowczych. Organizacje terrorystyczne i szyickie układy terrorystyczne bazują na powiązaniach rodzinnych i religijnych. Pełnym członkiem*

⁹ Islamic Resistance Brigades – Muqawama al-Islamiyyah.

¹⁰ J. Gleis, B. Berti, *Hezbollah and Hamas...*, dz. cyt., s. 35 (tł. własne).

¹¹ Autor na potrzeby niniejszej pracy dokonał tego uproszczonego podziału.

Schemat 1. Struktura organizacyjna Hezbollahu

Źródło: D. Avon, A. T. Khatchadourian, *Hezbollah. A History of the „Party of God”*, Harvard University Press, London 2012, s. 67.

*takiej organizacji ktoś staje się z urodzenia i nawet najbardziej wyrafinowane służby wywiadowcze nie są w stanie sfalszować tej rzeczywistości*¹².

Struktura organizacyjna jest niezwykle rozbudowana (schemat 1) i bazuje na koncepcji *Wilayat al-faqih*¹³. Działania we wszystkich sferach aktywności Hezbollahu są częściami składowymi misji, do wypełnienia której Hezbollah powstał.

Organizacja ta jest niezwykle tworem i jednocześnie swoistym „państwem w państwie”. Posiadając własne media, telefonię komórkową (schemat 2) oraz rozbudowane struktury edukacyjno-kulturalne, pomocy społecznej i opieki medycznej, finansowe, polityczno-militarne, a także ds. zagranicznych¹⁴, religijnych oraz aparat bezpieczeństwa, jest podmiotem, który nie może być pominięty przy podejmowaniu studiów bezpieczeństwa na Bliskim Wschodzie.

Jednym z czynników wpływających na siłę Hezbollahu jest jego współpraca z syryjskim i irańskim wywiadem, który dostarcza organizacji wszelkich pomocy niezbędnej do prowadzenia działalności poza granicami kraju. W ramach organizacji funkcjonuje Jednostka Bezpieczeństwa Zewnętrznego (External Security Unit)¹⁵, *która jest komórką odpowiedzialną za planowanie, koordynację i wykonanie aktów terrorystycznych przeciwko wrogom Hezbollahu poza granicami Libanu. Jednostkę założył Imad Mughniyah, któremu przypisywane było kierowanie aparatem bezpieczeństwa Hezbollahu*¹⁶. Temu skrzydłu organizacji przypisuje się m.in. atak na ambasadę izraelską w Buenos Aires.

Militarne skrzydło Hezbollahu zostało wpisane przez Wielką Brytanię, Nową Zelandię oraz USA i Kanadę na listę organizacji terrorystycznych. Decyzję o wpisaniu zbrojnego skrzydła libańskiej Partii Boga na listę organizacji terrorystycznych podjęła również Rada Unii Europejskiej.

Funkcjonowanie tak potężnej organizacji w państwie jest efektem słabych struktur państwowych, które nie są w stanie kontrolować sytuacji na swoim terytorium. Tezę tę potwierdza m.in. wypowiedź premiera Izraela B. Netanjahu, który twierdzi, *iż obecnie Partia Boga stała się prawdziwą i główną libańską siłą militarną. Armia jest dobrze*

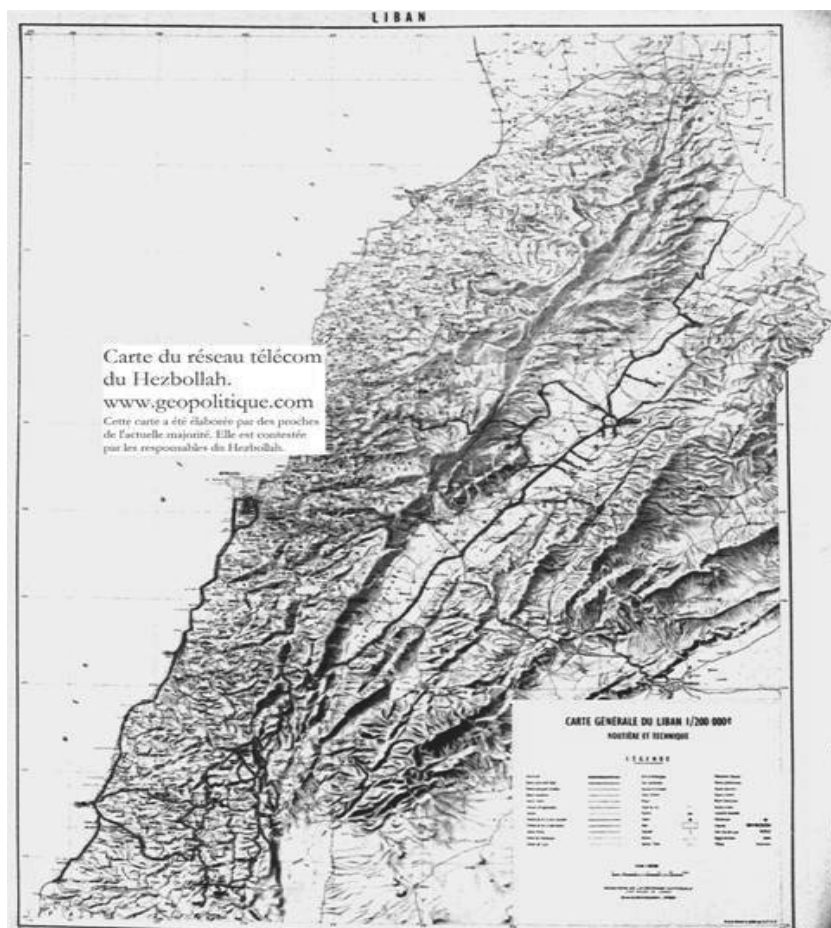
¹² S. L. Katz, *Aman wywiad wojskowy Izraela*, DW Bellona, Warszawa 1999, s. 334.

¹³ Zob. [http://www.herzliyaconference.org/_Uploads/dbsAttachedFiles/Rosset\(1\).pdf](http://www.herzliyaconference.org/_Uploads/dbsAttachedFiles/Rosset(1).pdf) [dostęp: 14.06.2012].

¹⁴ Hezbollah posiada przedstawicielstwa dyplomatyczne w Damaszku i Teheranie.

¹⁵ Posługująca się również nazwami: Foreign Action Unit, Special Operations Branch, Revolutionary Justice Organisation, Islamic Jihad Organisation, Hizballah International, Hizballah ESO, źródło: <http://www.nationalsecurity.gov.au/agd/www/nationalsecurity.nsf/AllDocs/7986D1536C0FFD5FCA256FCD001BE859?OpenDocument> [dostęp: 14.06.2013], s. 1.

¹⁶ Tamże, s. 1.

Schemat 2. Schemat łączności Hezbollahu

Źródło: <http://worlddefensereview.com/phares052108.shtml> [dostęp: 12.06.2013].

wyszkolona i posiada coraz lepsze uzbrojenie. Hezbollah oraz libański rząd przenikają się wzajemnie. Jeżeli doszłoby do ataku na Izrael odpowiedzialność ponoszą wszyscy¹⁷.

¹⁷ K. Domeracki, *Netanyahu: Hezbollah to główna siła Libanu*, Portal Spraw Zagranicznych, <http://www.psz.pl/tekst-25798/Netanyahu-Hezbollah-to-glowna-sila-Libanu> [dostęp: 08.12.2009].

Ponadto wydaje się, że wpływy Iranu na Hezbollah będą słabnąć. Kierownictwo organizacji, wielokrotnie starało się przekonać libańskie społeczeństwo, że Partia Boga jest niezależnym graczem – nacjonalistycznym¹⁸ – a nie religijną marionetką w rękach syryjskich i irańskich. Liban jest soczewką gry toczącej głównie przez Iran i Arabię Saudyjską w regionie. Oba tym państwom nie zależy na otwartym konflikcie, stąd też wrzenie w Libanie jest próbą sił. Obecnie walka ta przeniosła się do Syrii, która próbując niejako „powrócić” do świata arabskiego staje się soczewką *fitny*, czyli rozłamu w islamie – odwiecznego konfliktu szyitów i sunnitów. Zaangażowanie w sprawę syryjską stawia jednak znów organizację jako pionka w bliskowschodniej grze, w którą zaangażowane są mocarstwa regionalne.

Powyższe treści nie mają na celu szczegółowo scharakteryzować organizacji Hezbollah, a jedynie przedstawić jaką siłą ta organizacja dysponuje oraz po krótkce jej skomplikowane funkcjonowanie i relacje na tym terenie.

Znaczenie Syrii dla świata, regionu i organizacji Hezbollah

Państwa w regionie można podzielić na świeckie oraz religijne. Większość z nich jest świecka, ale z silnym religijnym wsparciem władz, jak ma to miejsce w przypadku Arabii Saudyjskiej¹⁹. Jeżeli chodzi o Syrię, to jest ona ciekawym tworem państwowym, który istnieje w regionie Bliskiego Wschodu. Państwo to dość dobrze funkcjonowało w otaczającym go świecie islamskim (Arabia Saudyjska, Iran). Republika Syryjska od dekad znajduje się pod rządami alawitów²⁰. *Alawici w Syrii zasługują na szczególną uwagę. Przez wiele wieków byli najbardziej represjonowaną i wyzyskiwaną społecznością w Syrii. Do tej pory przez konserwatywnych synnitów nie są traktowani jako muzułmanie, lecz jako niewierni czy heretycy. Dlatego kiety Hafiz al-Assad doszedł w 1970 r. do władzy, potrzebował uznania ze strony szyickich autorytetów. Wtedy imam Musa as-Sadr, przewodniczący Szyickiej Najwyższej Rady w Libanie, wydał fatwę, w której oświadczył, że alawici są częścią szyickiej społeczności. Pomógł tym samym Hafizowi al-Assadowi w przewyciężeniu kryzysu politycznego i ustanowieniu nowej władzy²¹.*

¹⁸ Szkolenie członków Hezbollahu opiera się na trzech filarach: patriotyzmie, religii, szkoleniu militarnemu. Źródło: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8076820.stm [dostęp: 12.06.2013].

¹⁹ K. Domeracki, *The Middle East Geopolitical Mosaic*, Art Ideas, Warszawa 2012, s. 6.

²⁰ Alawizm jako prąd religijny wywodzi się z szyizmu.

²¹ D. Eshel, *Assad's Alawites: Iran's Missing Link to Shiite Crescent?* [w:] A. Dziśiów-Szuszcykiewicz, *Sunnici i Sunniti na Bliskim Wschodzie. Odwieczny konflikt czy współpraca ponad podziałami*, BBN, Warszawa 2008, s. 76.

Syria ma ogromne znaczenie, które determinuje przede wszystkim jej położenie. Przykładając tezę Z. Brzezińskiego, który uważa *Turcję za południową kotwicę NATO*, Syria jest taką kotwicą dla Rosji. Syria jest znaczącym elementem układanki bliskowschodniej. Syria wspólnie z Iranem, Turcją i Irakiem, skutecznie przeciwstawiała się do tej pory powstaniu nowego państwa kurdyjskiego. Ponadto Syria i Turcja oferowały antidotum na islamski fundamentalizm. Położenie Syrii, przez które bieżą dwa korytarze geostrategiczne: wschodnio-zachodni oraz południowo-północny, związane jest z bezpieczeństwem energetycznym świata. Koncepcja potraktowania Syrii jako państwa tranzytowego, pozwala na ominięcie trzech krytycznych punktów: Cieśniny Ormuz, Rogu Afryki, Kanału Sueskiego, związanych z zaopatrywaniem Europy w surowce energetyczne²².

Historycznie tereny te były zdominowane przez kraje zachodnie, szczególnie przez Wielką Brytanię, Francję i USA. **W kontekście światowej polityki** – Syria jest obecnie znaczącą częścią układanki rosyjsko-chińskiej. Wszystkie te państwa zdają sobie sprawę z tego, że po upadku Syrii grot ekspansji będzie skierowany w Iran, skąd następnie zostanie skierowany w „czułe podbrzusze” Rosji²³, a także uderzenie w muzułmańskie części Chin. W tym miejscu należy również stwierdzić, że zmiana „orientacji” Syrii może doprowadzić do dalszej izolacji Iranu, przez co kraj ten jeszcze bardziej uzależni się od protektoratu Rosji i Chin. **W kontekście regionalnym** Syria stała się miejscem konfrontacji wpływów Arabii Saudyjskiej i wspieranych przez nią sunnickich organizacji oraz Iranu i związanym z nim szczytów. Dla Arabii Saudyjskiej panowanie nad Syrią dawałoby petromonarchii możliwość kontrolowania przepływu surowców energetycznych przez Turcję do Europy. Tym bardziej, że obecnym szefem rządu tureckiego jest umiarkowany islamista, przywódca partii AKP²⁴, który już zaangażował Turcję w tę grę, czego dowodem są rozmowy z bojownikami kurdyjskimi odsyłanymi do Iraku, gdzie Kurdowie kontrolują tereny obfite w surowce energetyczne. Arabia Saudyjska wspierana przez USA staje się głównym rozgrywającym w regionie, ma w tym również udział Bractwo Muzułmańskie, które wspierając monarchię daje jej legitymizację i jednocześnie otrzymuje wsparcie od władzy. Bractwo Muzułmańskie wróciło do gry w skutek „Arabskiej Wiosny”, zdobywając dotychczas władzę w Egipcie, a obecnie walcząc w Syrii (takfiriści). **W kontekście wewnętrznym** w Syrii największy odsetek ludności stanowią sunnici, natomiast to mniejszość alawicka rządzi od dekad. Jest to kraj

²² Zob. K. Domeracki, *Syria – kolejna próba sił światowych mocarstw?*, Zeszyty Doktoranckie Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej nr 4/2012, Warszawa 2012, s. 185.

²³ Tadżykistan, Uzbekistan, Kirgizja, Kazachstan, Turkmenistan.

²⁴ Partia Sprawiedliwości i Rozwoju.

zamieszkiwany przez dużą liczbę etniczno-religijnych grup społecznych – Syria, tak jak i Liban, jest optyką całej układanki na Bliskim Wschodzie.

Obesrując stosunki Hezbollahu z Syrią, można wyodrębnić dwie główne role pełnione przez Syrię: po pierwsze jest łącznikiem z Iranem (szerzej również ze światem zewnętrznym) oraz jednym z protektorów Hezbollahu. Z jednej strony przekazuje organizacji pomoc, z drugiej kontroluje ją ograniczając jej działalność – reżim Assada był tym podmiotem, z którym Izrael podejmował rozmowy dotyczące ograniczania operacji przez Hezbollah na jego terytorium. Głównym rejonem bazowania organizacji Hezbollah jest południowo-wschodnia część terytorium (rys. 2).

Rys. 2. Obszar kontrolowany przez Hezbollah

Źródło: <http://worlddefenseview.com/phares052108.shtml> [dostęp: 12.06.2013].

Jak wynika z zamieszczonego powyżej rysunku, Hezbollah kontroluje dość duży obszar państwa, ze szczególnym uwzględnieniem terenów przygranicznych z Syrią – stąd też zaangażowanie organizacji w walki w Syrii jest jednym z elementów powstrzymania przepływu sunnickiego ekstremizmu na tereny kontrolowane przez szyitów. Ten wątek jest poruszany przez autora w dalszej części pracy.

Podsumowując, Syria jest niezwykle istotnym polem na bliskowschodniej szachownicy. Świadczy o tym chociażby zaangażowanie państw i organizacji pozapaństwowych w trwającą od 2011 roku wojnę w tym kraju. Jest to wypadkowa sił odnosząca się do zależności: sunnici-szyici, Arabia Saudyjska-Iran oraz USA, Wielka

Brytania, Francja – Rosja, Chiny. Stąd też niezwykle istotne jest przyglądanie się poszczególnym działaniom prowadzonym przez te podmioty, gdyż podporządkowanie sobie Syrii może mieć dalekoidące konsekwencje. Mając na uwadze dotychczasowe doświadczenia z Iraku, Afganistanu, Libii, czy Egiptu, należy z uwagą podejmować kroki prowadzące do rozwiązania sytuacji w Syrii.

Przyczyny zaangażowania się organizacji Hezbollah w konflikt w Syrii

Od 2010 roku przez Bliski Wschód przetacza się „Arabska Wiosna Ludów”. W kolejnych państwach reżimowi władcy zostają pozbawiani władzy. Największym beneficjentem tych wydarzeń okazuje się być Bractwo Muzułmańskie (w Egipcie) oraz ugrupowania powiązane z siecią Al-Kaidy. Kiedy w 2011 roku wybuchły w Syrii zamieszki – Hezbollah jeszcze nie był bezpośrednio zaangażowany w działania przeciw syryjskiej opozycji.

Postępujące słabnięcie sił Baszara al-Assada zaczęło wywoływać reakcje Iranu, dla którego utrzymanie Syrii ma znaczenie fundamentalne, tak jak dla Rosji i Chin. Sięgnięcie przez kraj ajatollahów po swoją największą broń strategiczną w regionie Lewantu, świadczy o jego desperacji. Do Syrii zostały przetrzucone także inne „oddziały” szkolone przez Irańczyków – np. irackie brygady Abu al-Fadl al-Abbas²⁵, co również świadczy o znaczeniu Syrii dla Iranu.

Hezbollah przystępując do wojny w Syrii: po pierwsze wypełnia zadania stawiane przez Iran i Syrię, jako jego protektorów i mocodawców; po drugie broni swojego protektora i łącznika, który umożliwi mu nieograniczone wręcz funkcjonowanie w regionie; po trzecie walczy z sunnickimi organizacjami, które po wycofaniu się wojsk zachodnich z Iraku i przy słabych strukturach państwowych urosły w siłę oraz prawdopodobnie zmierzają do utworzenia nowego sunnickiego państwa na terenach Iraku i Syrii; po czwarte Hezbollah chce utrzymać swoją dotychczasową pozycję w Libanie oraz w regionie jako jedynej organizacji mogącej przeciwstawić się sile okupanta – Izraela.

Realizacja irańskiej polityki. Hezbollah, który powstał dzięki „dobrej woli” ajatollahów z Teheranu i na wzór Korpusu Strażników Rewolucji, jest głównym narzędziem realizacji polityki Iranu w regionie. W 2006 roku Hezbollah w celu odwrócenia międzynarodowej uwagi od irańskiego programu nuklearnego wywołał konflikt zbrojny z Izraelem. W przypadku przejścia Syrii przez sunnickich fun-

²⁵ Na zamieszczonych przez Brygady w Internecie filmach motywem przewodnim jest odwieczny konflikt sunnicko-szyicki. Szerzej: <http://www.reuters.com/article/2013/03/03/us-syria-crisis-shiites-idUSBRE92202X20130303> [dostęp: 12.06.2013].

damentalistów może spowodować wybuch działań w Libanie, w którym sunnici stanowią około 40% liczby muzułmanów zamieszkujących ten kraj²⁶. Utrata Libanu byłaby dla Iranu dotkliwą porażką i zamknięciem możliwości oddziaływania na „reżim syjonistyczny” przez przedłużenie zbrojnego ramienia, jakim jest Hezbollah. Pod tym kryje się również polityka rosyjska. W odniesieniu do Rosji – podejście fundamentalizmu sunnickiego w pobliże państw znajdujących się w basenie Morza Kaspijskiego (Armenia, Czeczenia) oznacza przeniesienie walki w te regiony. Co dla Rosji będzie oznaczało zaangażowanie się w konflikt na tle separatystyczno-religijnym. Ruchy te mogą spowodować kolejne przewroty, tym razem w byłych republikach Związku Radzieckiego oraz zacząć silniej oddziaływać na Ujgurów w Chinach.

Obrońca protektora i łącznika. Przez Syrię do Hezbollahu trafiało i nadal trafia uzbrojenie oraz środki finansowe²⁷ Hezbollah utrzymując stan pozornego wrzenia w regionie Lewantu, zapewniał sobie dostęp uzbrojenia i środków finansowych zarówno z Iranu jak i Syrii. W przypadku upadku Syrii jego działalność prawdopodobnie zostanie mocno ograniczona. Hezbollah utraciłby również dostęp do informacji irańskiego i syryjskiego wywiadu, przez co mógłby zostać niejako skazany na pożarcie przez organizacje sunnickie i Izrael, który wykorzystując sytuację mógłby „przesunąć granicę” co najmniej do rzeki Litani. Syria i Iran są jedynymi państwami, w których Hezbollah utrzymuje swoje przedstawicielstwa.

Walka przeciwko sunnitom. W swoich wystąpieniach sekretarz generalny Hezbollahu niejednokrotnie podkreślał, że głównym powodem zaangażowania się organizacji w wojnę w Syrii jest walka z fundamentalistycznymi sunnickimi ugrupowaniami – „takfiristami” m.in. Jabhat al-Nusra²⁸ – sponsorowaną przez Katar i inne Arabskie kraje²⁹ (dążą do utworzenia Islamskiego Państwa Iraku i Lewantu). W szczególności dotyczy to zapobieżenia przejścia kontroli³⁰ przez te ugrupowania

²⁶ A. Dzisiów-Szuszczkiewicz, *Sunnici i Sunnici...*, dz. cyt., s. 19.

²⁷ Dowodem może być atak bombowy izraelskiego lotnictwa na obiekty położone w Syrii. Celem miały być magazyny uzbrojenia, które miało trafić do libańskiego Hezbollahu. Źródło: <http://geopolityka.org/syria-2012/2248-dzialania-wojenne-izraela-przeciwko-syrii-szalenstwo-czy-zimna-kalkulacja> [dostęp: 12.06.2013].

²⁸ Szerzej o ugrupowaniu: <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/04/201349194856244589.html> [dostęp: 12.06.2013].

²⁹ Zob.: <http://saltspringnews.com/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=23195> [dostęp: 12.06.2013].

³⁰ Zob.: http://www.salon.com/2013/05/26/hezbollah_chief_says_group_is_fighting_in_syria/, http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,13836390,Hezbollah_broni_Asada__Jezeli_sytuacja_sie_zaostrzy_.html [dostęp: 12.06.2013].

w pasie przygranicznym, w którym Hezbollah bazuje. Nawiązując do konfliktu sunnicko-szyickiego w Syrii, należy powrócić do tezy A. Dzisiów-Szuszczkiewicza z 2008 roku: *Sunnicka większość toleruje rządy alawickiej mniejszości, ponieważ nie chce kolejnego Libanu, tym razem w Syrii. Jest świadoma możliwości otwartego konfliktu i tego, że alawici będą walczyć do ostatniej kropli krwi. Dlatego też sunnici wolą cierpliwie poczekać. Poza tym Syryjczycy obawiają się, że upadek Baszara al-Assada może oznaczać wzrost potęgi radykalnych ugrupowań muzułmańskich (takich jak Bracia Muzułmanie) albo wywołać chaos i zagrozić bezpieczeństwu państwa, tak jak miało to w Iraku, po obaleniu reżimu Saddama Husajna*³¹. Teza ta potwierdza teorię strefy „rozrzedzonego bezpieczeństwa” – słabe państwo nie kontrolujące swojego terytorium jest rozsadzane od wewnątrz, natomiast siły zewnętrzne próbują nie dopuścić do powstania próżni, gdyż wówczas zagrożone będą ich interesy. Stąd tak zaciekła walka o Syrię.

Utrzymanie dotychczasowej pozycji Hezbollahu. Pozycja Hezbollahu znacząco wzrosła kiedy partia wypromowała się na obrońcę Libańczyków uzyskując znaczące poparcie społeczeństwa. Przychylność społeczeństwa została organizacji udzielona kiedy Partia Boga odbudowywała zniszczone budynki szkół, szpitali, mieszkalne, z których jednak bojownicy tej organizacji wystrzelili rakiety. Działalność organizacji była i jest spełnieniem oczekiwań szyickiej najbardziej niebezpiecznej części społeczeństwa libańskiego. Wiara w coś lepszego była pożywką dla funkcjonującego Hezbollahu. Ludność oczekiwała zmian – Hezbollah im te zmiany dał. Hezbollah budował swoją pozycję przez kilka dziesięcioleci. Obecnie ta potężniejsza niż całe libańskie państwo organizacja kontroluje lub ma wpływ na funkcjonowanie innych, działających na tych terenach. Wspólnie z wywiadem syryjskim, Hezbollah zajmował się również nadzorowaniem „przesyłek narkotykowych” z Ameryki Płd. do Europy³². Z uzyskiwanych z tej działalności środków finansowych Hezbollah finansował swoją działalność statutową.

Podsumowując, Hezbollah jako strategiczne narzędzie w rękach irańskich i syryjskich mocodawców zostało użyte w chwili, gdy siły reżimowe przestały kontrolować terytorium Syrii. Iran zmobilizował swoje milicyjne oddziały, gdyż w obliczu zaangażowania takfirisztów sponsorowanych przez Katar i inne kraje arabskie, reżim mógłby upaść tak szybko, jak inne reżimy upadające w wyniku „Arabskiej Wiosny”. W przypadku Syrii uwidoczniła się również niemoc Rady Bezpieczeństwa ONZ, a to za sprawą odmiennych poglądów stałych członków (Rosja i Chiny skutecznie uniemożliwiają wydanie mandatu umożliwiającego otwarte zaangażowanie

³¹ A. Dzisiów-Szuszczkiewicz, *Sunnici i Sunnici...*, dz. cyt., s. 76.

³² Zob.: <http://www.wprost.pl/ar/345604/Kartel-Allaha/> [dostęp: 13.06.2013].

sił zbrojnych – prawdopodobnie byłyby to USA, Francja i Wielka Brytania, w tym konflikcie).

Działania podejmowane przez organizację Hezbollah w Syrii

Początkowo Hezbollah angażował niewielkie siły, które działały w Damaszku, Aleppo, Homs i Hims. Jak szeroko podały media, Hezbollah zaangażował się w walki jesienią 2012 roku. *Według doniesień największego sunnickiego ugrupowania rebelianckiego w Syrii, Wolnej Armii Syryjskiej (FSA), libańscy szyici wystali do Syrii swe najlepsze formacje (w tym osławiony „Oddział 901”, zasłużony w czasie wojny z Izraelem latem 2006 roku), w sumie nawet do 2 tys. bojowników. To bardzo dużo, bowiem – jak szacuje się powszechnie – całość paramilitarnych sił Partii Boga w Libanie liczy w „okresie pokoju” ok. 4 tys. ludzi³³. Według znawcy Hezbollahu, Waddaha Szarary organizacja ta liczy 20 tys. bojowników, z których 5 tys. do 7 tys. jest bardzo dobrze zaprawionych w walkach.*

Pomimo tak dobrego przygotowania oddziały Hezbollahu ponoszą ciężkie straty w Syrii. Najcięższe walki toczyły się w syryjskim mieście Al-Kusajr, które leży na strategicznej drodze łączącej prowincję Hims i port Latakia. Tędy biegną drogi zaopatrywania w broń Hezbollahu. Podczas walk o Al-Kusajr, poległo kilkuset bojowników Partii Boga. *Oddziały Hezbollahu operują [...] w Syrii jako formacje nieregularne, działając w ramach milicji alawickich (zwłaszcza osławionej Szabihi) i szyickich, gdzie najczęściej spełniają rolę „grup szturmowych”. Taki charakter działań bojowników Partii Boga przyczynia się nieuchronnie do powstawania w ich szeregach znacznych strat. Tym bardziej, że szyici z Libanu trafili w Syrii na godnych przeciwników: znaczną część ugrupowań rebelianckich stanowią bowiem doświadczeni islamscy ekstremiści, powiązani z Al-Kaidą, otrząskani w bojach w Iraku, Afganistanie, Libii i Jemenie. Sytuacja operacyjna sił rządowych i wspierających je formacji paramilitarnych wokół Al-Kusajr – jak wszystko na to wskazuje, będącego obecnie głównym obszarem aktywności Hezbollahu w Syrii – pogorszyła się na tyle, że kierownictwo organizacji w Bejrucie wydało dwa miesiące temu zgodę na dokonanie serii ataków rakietowych na pozycje rebeliantów syryjskich. Katusze Hezbollahu – te same, które nękają od lat mieszkańców północnego Izraela – teraz popłynęły więc w stronę partyzantów z FSA i islamistów z Al-Kaidy. Kolejny paradoks ukazujący stopień zawilóści bliskowschodniej sytuacji strategicznej³⁴.*

³³ T. Otłowski, *Hezbollah już walczy w Syrii. Czy może zaatakować Izrael?*, <http://konflikty.wp.pl/> [dostęp: 12.06.2013].

³⁴ Tamże.

Zaangażowanie Hezbollahu w Syrii było między innymi przyczyną tego, że parlament libański podjął decyzję o przełożeniu na listopad 2014 roku planowanych dotychczas na czerwiec br. wyborów parlamentarnych. Zaangażowanie stron w konflikt jest tym bardziej widoczne, że nawet lider Al-Kaidy Ajman Az-Zawahiri wezwał Syryjczyków, aby zjednoczyli się w celu obalenia reżimu Assada – co świadczy już o konflikcie o podłożu religijnym.

Współpraca doskonale przygotowanych bojowników Hezbollahu z siłami syryjskimi układa się bardzo dobrze. Najlepsze komórki Partii Boga działają jako szturmowi i pierwsi atakują siły opozycyjne, nie biorąc przy tym jeńców. Jest to również domena innych grup szyickich, jak np. wspomnianej już wcześniej irackiej Fadl.

Pogłębiające się zaangażowanie Hezbollahu w syryjską wojnę domową nie pozostaje bez echa w Libanie. Kraj ten stał się celem ucieczki dla dziesiątek tysięcy syryjskich uchodźców, przede wszystkim chrześcijan, prześladowanych w Syrii przez „prodemokratycznych” rebeliantów (czytaj: islamskich fanatyków)³⁵.

Wojna ta przekształciła się w szybkim tempie z walki o władzę w wojnę wyznaniową, podsycaną przez wszystkich graczy w regionie, którzy chcą odsunąć konflikt wyznaniowy od swoich terytoriów. W konflikt ten zaangażowali się również patroni Hezbollahu, którzy wysłali do Syrii – Pasdaran (głównie snajperów i pilotów). Wszystko to spowodowało doprowadzenie do konfliktu na tle wyznaniowym, w którym stroną rządową (alawici i szyici), wspierana politycznie przez Rosję i Chiny, walczą z opozycją sunnicką wspieraną politycznie przez Zachód oraz przez fundamentalne ugrupowania sunnickie i kraje z Zatoki Perskiej.

Transformacja tego konfliktu doprowadziła do powstania kolejnych „Bałkanów”, tym razem syryjskich. Konflikty na tle religijnym są niezwykle trudne do wygaszenia. Dlatego też w ocenie jednego z komentatorów dziennika „Sueddeutsche Zeitung”: *Na uratowanie Syrii jest już za późno. Kraj wykrwawi się, tak jak wykrwawia się od trzech dziesięcioleci Afganistan.* Ponadto przywódca Hezbollahu prawie w każdym przemówieniu podkreśla, że organizacja będzie walczyła w Syrii, aż do zwycięstwa.

Konsekwencje zaangażowania się organizacji Hezbollah w konflikt w Syrii

Dla celów niniejszej pracy konsekwencje zaangażowania się organizacji zostały podzielone na trzy grupy: społeczne (w tym religijne, kulturowe), polityczne (w tym wizerunkowe), militarne.

³⁵ Tamże.

Konsekwencje społeczne. Hezbollah cieszy się dużym poparciem większości szyickiej w Libanie (około 60% muzułmanów w Libanie), dzięki swej dotychczasowej postawie obrońcy społeczności libańskiej przed Izraelem. Ta pozycja znacząco może się osłabić, gdyż Syrię i Liban zamieszkują rodziny, ich związki są bardzo bliskie. Atakowanie celów sunnickich niesie również za sobą przypadkowe ofiary cywilne – każdy tego typu przypadek będzie wpływał negatywnie na postrzeganie Partii Boga. Konflikt w Syrii powoduje napływ uchodźców do Libanu, w większości są to chrześcijanie i sunnici. Taki stan rzeczy może zaburzyć dotychczasową równowagę sił politycznych w Libanie, gdzie podział władzy w kraju cedrów jest oparty na kluczu wyznaniowym. Angażując się w wojnę w Syrii -Hezbollah musi liczyć się z wycofywaniem części poparcia społeczeństwa. Sytuacja ta może doprowadzić to do cofnięcia Bejrutu do lat 80 XX wieku, gdzie wszystkie społeczności (chrześcijanie, sunnici, szyici) posiadały swoje milicje chroniące ich interesy, niezależne od struktur rządowych. Jest to jeden z negatywnych i prawdopodobnych scenariuszy.

Konsekwencje polityczne. Hezbollah budzi wiele kontrowersji, chociażby dlatego, że nie znajduje się na europejskiej liście organizacji terrorystycznych, a jest uznawany m.in. przez USA, Australię i Kanadę za organizację terrorystyczną. O wpisanie na nią zabiegają przede wszystkim Stany Zjednoczone, Wielka Brytania oraz Francja, które są żywotnie zainteresowane sytuacją na Bliskim Wschodzie. Jak zostało już podkreślone wcześniej, region Bliskiego Wschodu jest głównym zbiornikiem paliw na świecie. Stąd też zaangażowanie największych światowych mocarstw w ten kryzys znajduje swoje uzasadnienie. Poza tym Syria jest jednym ze sworzni geopolitycznych, wokół którego zachodzą kluczowe procesy historyczno-polityczne. Jednak największym negatywnym jest to, że Hezbollah walczy przeciwko muzułmanom – dotychczas budował on wizerunek obrońcy przed Izraelem i USA, otrzymywał wsparcie również organizacji sunnickich (współpracował również z Al-Kaidą oraz innymi ugrupowaniami chociażby w Afryce).

Hezbollah zdaje sobie sprawę z tego, że utrzymanie alawickiej Syrii to jego być albo nie być. To dzięki reżimowi Assada Hezbollah bez przeszkód otrzymywał wsparcie polityczne, świadczą o tym chociażby utrzymywane w Damaszku i Teheranie³⁶ przedstawicielstwa. Obecnie Hezbollah jest jednym z rozgrywających ugrupowań na libańskiej scenie politycznej, jego zaangażowanie w Syrii może znacząco osłabić jego pozycję polityczną w koalicji 8 Marca na korzyść ugrupowań związanych z Koalicją 14 Marca.

Konsekwencje militarne. Hezbollah, mocno zaangażował się w wojnę w Syrii. Świadczy o tym choćby duża liczba bojowników Partii Boga (około 2 tys.) oraz straty jakie poniósł. Straty osobowe ponoszone przez organizację są dotkliwie – w walkach

³⁶ Jedno z nich znajdowało się vis a vis dawnej ambasady USA w Teheranie (informacja autora z 2010 roku).

o Al-Kusajr zginęło ok. 300 bojowników³⁷. Również dotkliwe są straty związane z uzbrojeniem, m.in. spowodowane przez Izrael, który dokonał nalotów na magazyny broni przeznaczonej dla Hezbollahu. Organizacja musi zapewniać sobie stały napływ rekrutów, których wyszkolenie jest czasochłonne i kosztowne. W związku z zaangażowaniem w Syrii (patrz konsekwencje społeczne powyżej), Partia może mieć kłopot z dopływem nowych członków.

Perspektywy rozwoju sytuacji w Syrii i regionie

Sytuacja w Syrii jest niezwykle skomplikowana. Jest to związane ze ścierającymi się interesami oraz wpływami państw, organizacji, grup społecznych. Zbigniew Brzeziński w „Wielkiej szachownicy” zaliczył region, którego dotyczy niniejsza praca, do globalnej strefy przesiąkniętej przemocą (schemat 3). Rozpoczynając rozważania nad kwestią syryjską, autor kreślił wektory ekspansji biegnące w kierunku Iranu oraz następnie w stronę republik znajdujących się w basenie Morza Kaspijskiego, a także dalej byłych republik radzieckich stanowiących czułe podbrzusze Rosji i będące podatnym gruntem na sunnicki fundamentalizm. W kole zaznaczonym na mapie znajduje się również rejon Chin, który zajmują Ujgury.

Schemat 3. Globalna strefa przemocy

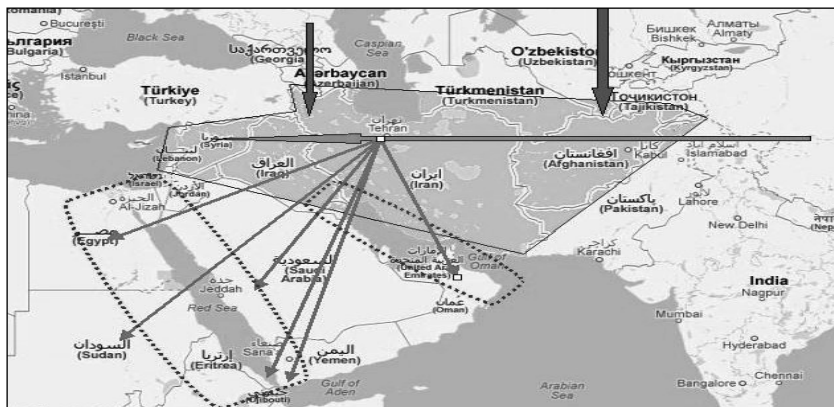
Źródło: Z. Brzeziński, *The Grand Chessboard*, wyd. internetowe: www.takeoverworld.info, s. 53 [dostęp 10.05.2013].

³⁷ Zob. T. Otłowski, *Hezbollah już walczy w Syrii. Czy może zaatakować Izrael?* <http://konflikty.wp.pl/> [dostęp: 12.06.2013].

Syria, wspierana przez sojuszników, prowadzi obecnie faktyczną wojnę w obronie własnej niezależności przeciw blokowi zachodniemu (euratlantyckiemu). Wynik starcia zależy oczywiście od tego, co Carl von Clausewitz nazywał „napięciem woli” wujujących stron oraz od zasobów, jakie mogą i chcą one zmobilizować, by pokonać przeciwnika. Przykład agresji NATO na Libię w 2011 r. (również dokonanej w obronie „demokratycznej opozycji” przed „krwawym reżimem”) pokazuje, że dla przejścia strategicznej kontroli nad danym państwem Zachód nie waha się nawet obrócić go wcześniej w zupełną ruinę³⁸.

Przyglądając się temu konfliktowi przez pryzmat geopolityki, wojna ta może przynieść nieoczekiwane rozwiązanie. Otóż w przypadku powstania bloku irańsko-syryjsko-irackiego wspieranego przez Rosję oraz Chiny, paradoksalnie dawałaby szansę na stabilizację w regionie. Co za tym idzie po II wojnie światowej wpływy w tej części świata straciłyby Stany Zjednoczone, które nie występowałyby w roli mediatora i jednocześnie „dyktatora” warunków pokojowych. Do tego bloku dołączyłyby kolejne szyckie części państw – np. Bahrajn, gdzie Iran szkoli milicje do ochrony interesów tej grupy społecznej w tym państwie.

Syria w dalszym ciągu stanowiłaby bufor zarówno dla Iranu, jak i dla Rosji oraz byłaby przedpołem zwalczania islamskiego (sunnickiego) fundamentalizmu. Autor w artykule: *Syria – kolejna próba sił światowych mocarstw?* rozwinął koncepcję irańskiej strefy wpływów nadzorowanej politycznie przez Rosję i Chiny (schemat 4).

Schemat 4. Irańska strefa wpływów

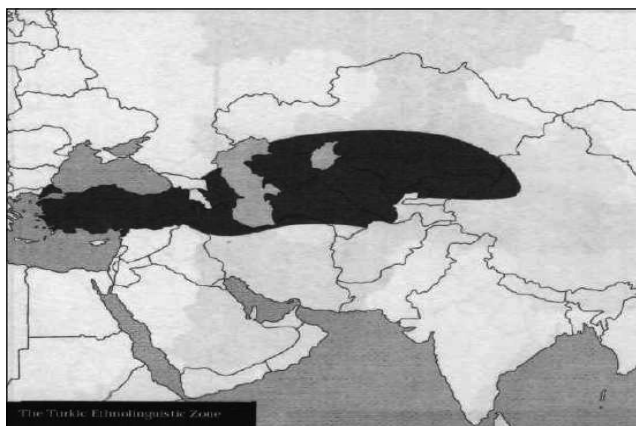
Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mapageo.com/mapa-swiata.html> [dostęp: 12.08.2012].

³⁸ A. Danek, <http://sol.myslpolska.pl/2013/02/syria-na-geopolitycznej-szachownicy/> [dostęp: 12.06.2012].

Takie konsorcjum byłoby w stanie kontrolować przesył surowców energetycznych z Zatoki Perskiej, co dałoby kartę przetargową rozwijającym się Chinom oraz Rosji dążącej do mocarstwowości w negocjacjach handlowych z krajami Unii Europejskiej.

Swoje szanse pragnie wykorzystać również Turcja, która pomimo swej przynależności do NATO jest odrębnym podmiotem. Po przejęciu władzy przez umiarkowanych islamistów, Turcja drobnymi krokami przekształca się republiką islamską. Turcja gra o wielką stawkę, zacieśnia więzi polityczne i gospodarcze z irackim Kurdystanem i zawarła już z ExxonMobil porozumienie o wydobyciu ropy w północnym Iraku – po wyklarowaniu się sytuacji w Syrii przy założeniu, że Kurdowie będą liczącą się grupą Turcja stanie się głównym rozgrywającym na rynku surowców energetycznych – Turcja podjęła wielką strategiczną grę. Ma to jednak negatywny wydźwięk – te posunięcia mogą „rozsadzić” Irak od wewnątrz, rozpętując między-państwową wojnę wyznaniową.

Drugi wątek turecki związany jest z ludami tureckimi, które zamieszkują terytoryjny śródkowej Azji (schemat 5), w państwach dawnych republik radzieckich.

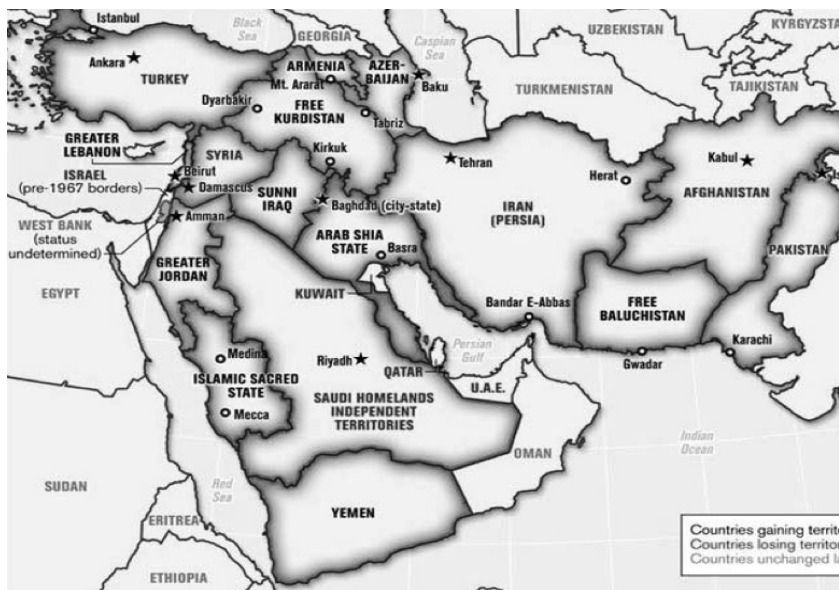

Schemat 5. Ludy tureckie

Źródło: Z. Brzeziński, *The Grand Chessboard*, wyd. internetowe: www.takeoverworld.info, s. 137 [dostęp: 10.05.2013].

Konflikt syryjski jest tym bodźcem, który może ponownie rozbudzić mocarstwowe aspiracje Turków. Siłą napędową może stać się sunnizm, który będzie oferował tym ludom nadzieję na zmiany. Turcja stałaby się potężnym państwem z ogromną strefą wpływów, która nie będzie zależna od Rosji, Chin oraz państw zachodnich.

Koncepcja, która ma szansę się sprawdzić, to powstanie na tych terenach państw wyznaniowych oraz Kurdystanu. W przypadku powstania sunnickiego Państwa na terenach północnego Iraku i części Syrii (schemat 6), wektor ekspansji sunnickiej zostanie następnie skierowany na Liban (jako część koncepcji Wielkiej Syrii) oraz w Azerbejdżan, Gruzję, Czeczenię i dalej poprzez Afganistan i Pakistan w podbrzusze „syberyjskiego niedźwiedzia”. Napływ uchodźców sunnickich wzmocni tą grupę społeczną i może doprowadzić do destabilizacji i pograżenia w wojnie domowej Libanu.

Schemat 6. Perspektywy rozwoju państw w regionie Bliskiego Wschodu.

Źródło: <http://piotrbein.files.wordpress.com/2011/03/newmiddleeast.png> [dostęp: 12.08.2012].

Pozostaje sprawa Izraela otoczonego przez wrogo nastawionych sunnickich fundamentalistów („nie reżimów” jak dotychczas z silnym centralnym przywództwem, z którymi można było się porozumieć), którzy pragną krwi niewiernych oraz zdobycy terytorialnych jak niczego innego. Stworzenie Kalifatu oraz odzyskanie ziem palestyńskich jest niezwykle istotnym celem działalności tych grup. Jednak obecnie syryjskie siły rządowe dzięki pomocy Iranu i powiązanych z nim organizacji wydaje się, że uzyskują przewagę w tym trwającym od 2011 roku konflikcie. W celu

odwrócenia uwagi Izraela od sytuacji w Syrii, *Ludowy Front Wyzwolenia Palestyny-Generalne Dowództwo otrzymał zezwolenie od władz syryjskich na atakowanie izraelskich celów samodzielnie bez potrzeby konsultowania się w tej sprawie*³⁹. Jest to celowe związanie Izraela walką i próba odciągnięcia uwagi od działań Hezbollahu w Syrii. Izrael mimo wszystko preferowałby pozostanie u władzy przewidywalnego Assada, który kontroluje ruchy palestyńskie oraz libański Hezbollah. Kolejny fundamentalistyczny przeciwnik (Synaj jest już zajęty przez sunnitów) mógłby spowodować dość duże problemy w zapewnieniu bezpieczeństwa państwu Izrael. *Ewentualne kontrolowanie Syrii mogłoby przynieść także możliwość budowy ropociągu do Izraela np. z Kaukazu*⁴⁰. Wydaje się, że Izrael jest państwem, które może stracić więcej na przejściu Syrii przez sunnickich fundamentalistów niż Iran, który może przesunąć swoje „zainteresowanie” w stronę Kurdów.

Dotychczasowe zaangażowanie Stanów Zjednoczonych po II wojnie światowej w kolejne konflikty w świecie islamskim, obciąża gospodarkę amerykańską oraz utwierdza wizerunek USA jako najeźdźcę (krzyżowca). *Uzyskanie kontroli nad Syrią ma dla USA przede wszystkim dwa znaczenia: może posłużyć jako baza wypadowa na większość kierunków – Iran, Irak, Kaukaz oraz daje USA niezależność od Turcji, jako jedynej bazy NATO w regionie oraz pozwala na zmniejszenie zależności od Arabii Saudyjskiej*⁴¹. Przyczółek syryjski byłby kolejnym etapem okrążenia Zatoki Perskiej przez Zachód (NATO-USA), który realizuje *strategię militarnego okrążenia potencjalnego konkurenta, utrzymując swoją obecność wojskową na terytorium Turcji (baza wojsk lotniczych USA w Incirlik, niedawne rozmieszczenie natowskich wyrzutni rakiet wzdłuż granicy turecko-syryjskiej), Afganistanu (natowskie siły okupacyjne ISAF), Katarze (baza wojsk lotniczych USA w Al Udeid), Bahrajnie (baza marynarki wojennej USA w Manamie), Zjednoczonych Emiratach Arabskich (francuska baza wojskowa w Abu Dhabi), Jordanii (misja wojskowa USA stacjonująca w pobliżu granicy jordańsko-syryjskiej) oraz na wodach Morza Śródziemnego (VI Flota USA) i Zatoki Perskiej (V Flota USA); do listy tej należy doliczyć również Izrael, który stanowi faktyczny amerykański przyczółek wojskowy na wschodnim wybrzeżu Morza Śródziemnego*⁴². Jest to próba zneutralizowania powstania bloków, o których była mowa w niniejszej części pracy. Dlatego też Iran obawiając się takiego rozwoju sytuacji, podejmował rozmowy dotyczące współpracy pomiędzy Indiami oraz lokalnymi siłami w Afganistanie, próbuje również utrzymywać dobre stosunki z Rosją

³⁹ Depesza PAP z dnia 7.05.2013.

⁴⁰ K. Domeracki, *Syria – kolejna próba sił...*, dz. cyt., s. 8.

⁴¹ Tamże, s. 7–8.

⁴² A. Danek, <http://sol.myslpolska.pl/2013/02/syria-na-geopolitycznej-szachownicy/> [dostęp: 2.06.2013].

i Chinami, które to są stałymi członkami Rady Bezpieczeństwa ONZ i które już demonstrują swoją siłę polityczną w przypadku Syrii. Wielokrotne przeciwstawianie się zaangażowaniu, w szczególności zachodnich sił militarnych w Syrii, jest jednym z elementów mających zyskanie na czasie, a także przeniesieniem odpowiedzialności polityczno-moralnej na Pekin i Moskwę oraz próbą przeczekania Zachodu, gdyż wydaje się, że analogiczne przypadek Libii niesie za sobą kolejną porażkę w niekończącej się rywalizacji.

Każdy z tych scenariuszy jest możliwy do zrealizowania dopóki trwa walka. Dotychczas „arabską wiosnę” przetrwały jedynie monarchie⁴³.

Podsumowanie

Konflikt syryjski jest kolejną po Korei, Wietnamie, Iraku i Afganistanie, próbą sił światowych mocarstw, jednak wydaje się, że przekształcenie się go w wojnę domową o podłożu religijnym spowodowało, iż zaczął on „żyć swoim życiem”. Siły odśrodkowe rozsadzały Syrię z uwagi na znajdującą się na tym terenie sunnicką większość, która znajdowała się pod rządami alawitów. Konflikt ten wydawał się być rozstrzygnięty, dopóki Iran i Syria nie sięgnęły po strategiczną broń – mianowicie Hezbollah i inne milicje szyickie szkolone i utrzymywane zarówno przez Syrię, jak i Iran. Doskonale zorganizowane bojówki, działające jako grupy szturmowe, zaczęły zdobywać przewagę dla swoich protektorów. Wszystko to dzieje się za politycznym przyzwoleniem i ochroną Rosji i Chin, które doskonale rozpracowały tą planszę szachów. Zaangażowanie wszystkich tych graczy, świadczy o znaczeniu rozgrywanej się na oczach całego świata wojny. Konflikt w Syrii można traktować jako proxy-war dlatego, że po przekształceniu się w wojnę o podłożu religijnym zaangażowały się Iran i Arabia Saudyjska, którym kryzys ten zastępuje otwarty konflikt pomiędzy największymi mocarstwami regionu.

W tym miejscu należałoby powrócić to tezy: „*Podział na bojowników o wolność i terrorystów zależy zazwyczaj od tego, po której jest się stronie*” Markusa Wolfa, Szefa Zarządu Głównego Wywiadu NRD. To zdanie obrazuje całą politykę propagandową: *W zachodnich i polskich mediach głównego nurtu ukształtował się niezwykle przejrzysty obraz przeciągłego kryzysu, który od 2011 r. dotyczy Syrię. Nasuwają się określenia: obraz zerojedynkowy, czarno-biały. Po jednej stronie – „krwawy reżim”*

⁴³ Szerzej: A. Dzisiów-Szuszczykiewicz, „*Arabska wiosna*” – przyczyny, przebieg, prognozy, BBN, Warszawa 2011.

prezydenta Baszara al-Asada, po przeciwnej – „syryjska opozycja” walcząca o „wolność” i „demokrację” (nawiasem mówiąc, czy ta zbitka słowna nie brzmi znajomo?)⁴⁴.

Tam gdzie sunnickie organizacje są postrzegane jako terrorystyczne, w Syrii są traktowane jako jedyna alternatywa dla „krwawego” reżimu Assada. Taka zonglerka polityczna spowodowała już dość dużo zamieszania w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Za przykłady mogą posłużyć chociażby Egipt, w którym władzę uzyskało od lat zwalczane ekstremistyczne Bractwo Muzułmańskie, a także Libia. Bractwo Muzułmańskie, które niejako legitymizuje panowanie Monarchii Saudów, „zdobyło” Egipt, teraz próbuje przejąć Syrię za pomocą *takfiristów* sponsorowanych przez szejków z Kataru i innych krajów Arabskich.

Toczące się w Syrii walki, z całkiem dużą dozą prawdopodobieństwa przeleją się do Libanu wraz ze zmianą struktury społecznej – wzrost udziału sunnitów w ogólnej liczbie muzułmanów zamieszkujących kraj cedrów – pograżając ten kraj w krwawej wojnie o podłożu religijnym. W przypadku zwycięstwa bloku alawicko-syryjskiego, sunnici w Libanie i Syrii mogą być prześladowani – sytuacja analogiczna z Iraku. Na kolejne lata w tych trzech państwach będą toczyły się konflikty na tle religijnym, a Iran stanie się mocarstwem regionalnym kontrolującym, za pomocą swoich państw satelickich, tereny bogate w złoża surowców energetycznych i w tym momencie scenariusz „irańskiej strefy wpływów”. Wektor szyickiej ekspansji zostanie skierowany w kolejne państwa, w których już funkcjonują szyickie przyczółki.

Największym beneficjentem przejęcia Syrii przez siły opozycyjne będzie Al-Kaida wraz ze wszystkimi powiązanymi organizacjami, która to stanie się jedyną siłą doprowadzającą muzułmanów (w domyśle sunnitów⁴⁵ – w konserwatywnym islamie szyici są uważani za niewiernych) do utworzenia *Kalifatu* rozciągającego się od Pakistanu po Maroko.

Należy również dodać, iż duży wpływ na wybuch „arabskiej wiosny” miało wiele czynników, w tym poraz pierwszy powszechnie dostępne media społecznościowe (m.in. twitter, facebook, youtube), a także sieci telefonii komórkowej. Były to nowe zjawiska, które powinny być zbadane przez odpowiednie grupy naukowców.

Niniejsza praca celowo nie zagłębia się w kwestię palestyńską oraz szczegółowo w działania Al-Kaidy.

⁴⁴ A. Danek, <http://sol.myslpolska.pl/2013/02/syria-na-geopolitycznej-szachownicy/> [dostęp: 2.06.2013].

⁴⁵ [...] sunnizm ma więcej korzeni czysto muzułmańskich i arabskich. Natomiast [...] połączenie władzy religijnej i politycznej jest zakorzenione w przedmuzułmańskiej myśli politycznej starożytnego Iranu. W ten sposób szyizm może być pojmowany jako przede wszystkim twór perski. A. Dzisiów-Szuszczykiewicz, *Sunnici i Sunnici...*, dz. cyt., s. 21.

Bibliografia

Literatura

- Avon D., Khatchadourian A.T, Hezbollah. A History of the „Party of God”, Harvard University Press, London 2012.
- Bahr-Zohar M., Mishal N., *Mossad*, DW Rebis, Poznań 2012.
- Blanchard C.M., *Islam: Sunnis and Shiites*, Congressional Research Service, 2009.
- Cordesman A. H., *Iran's Revolutionary Guards, the Al Quds Force, and Other Intelligence and Paramilitary Forces*, CSIS 2007.
- Domeracki K., *The Middle East Geopolitical Mosaic*, Art. Ideas, Warszawa 2012.
- Domeracki K., *Syria – kolejna próba sił światowych mocarstw?*, Zeszyty Doktoranckie Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej nr 4/2012, Warszawa 2012.
- Dzisiów-Szuszczkiewicz A., *Szyyci i Sunnici na Bliskim Wschodzie*, BBN, Warszawa 2008.
- Dzisiów-Szuszczkiewicz A., „*Arabska Wiosna*” – przyczyny, przebieg i prognozy, BBN, II-2011/18.
- Gleis J., Berti B., *Hezbollah and Hamas. A comparative study*, The John Hopkins University Press, Baltimore 2012.
- Jaber H., *Hezbollah. Walka i zemsta*, Bellona, Warszawa 1999.
- Kepel G., *Fitna. Wojna w sercy islamu*, Dialog, Warszawa 2006.
- Katz S.L., *Aman, wywiad wojskowy Izraela*, Bellona, Warszawa 1999.
- Rees P., *Kolacja z terrorystą*, Universitas, Kraków 2008.
- Shaykh ‘Alee Ibn Yahyaa al-Hadaadee, *Extremism in Takfeer*, Salafi Minhaj 2011.

Strony internetowe

alahednews.com.lb;
aljazeera.com;
almanar.com.lb;
alnoor.com.lb;
haaretz.com;
konflikty.wp.pl;
moqawama.org;
presstv.ir;
saltspringnews.com;
stratfor.com;
depesze PAP.

* Treści przedstawione w artykule nie reprezentują stanowiska żadnej instytucji publicznej ani przedsiębiorstw prywatnych.

Keywords: Hizballah, „Party of God”, Sunni, Shi’a, Takfirists, Middle East, Syria, religious conflict

SUMMARY

This paper describe the issue of ongoing a bloody war in Syria, and its importance in the global geopolitical puzzle. The author primarily focused to the issue of involvement in the conflict of the Lebanese Shiite paramilitary organization – Hezbollah. In an attempt to identify the causes and consequences of the involvement of the “Party of God”, and attempted to describe a wider geopolitical context and presenting a number of potential forecasts about situation in Syria and its impact on the balance of power in the Middle East.

** This views expressed in this article are based on the author’s research and do not represent any government and industry.*